BEROEP VOOR HET HOF VAN JUSTITIE

Het Parlement heeft de bevoegdheid om beroep in te stellen voor het Hof van Justitie in geval van schending van het Verdrag door een andere instelling.

HET EUROPEES PARLEMENT: BEVOEGDHEDEN

Het Europees Parlement kan zijn institutionele rol in de Europese beleidsvorming spelen door de uitoefening van zijn verschillende functies. De eerbiediging van de democratische beginselen wordt gewaarborgd door de deelneming van het Parlement aan het wetgevingsproces, zijn begrotings- en controlerende bevoegdheden, zijn rol bij de herzieningen van de Verdragen en zijn recht om beroep voor het Hof van Justitie in te stellen.

RECHTSGROND

De artikelen 223 tot en met 234 en artikel 314 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

DOELSTELLINGEN

Het Parlement is de instelling die de Europese burgers vertegenwoordigt en vormt als zodanig de democratische grondslag van de Europese Unie. Om zijn democratische legitimiteit in de Unie te verzekeren, dient het Parlement volledig betrokken te zijn bij het Europese wetgevingsproces en namens de burgers politieke controle uit te oefenen op de andere instellingen van de Unie.

CONSTITUTIONELE EN RATIFICERINGSBEVOEGDHEDEN (1.2.4)

Sinds de Europese Akte is voor elk toetredingsverdrag met een nieuwe lidstaat en voor elk associatieverdrag de instemming van het Europees Parlement vereist. Met betrekking tot andere internationale verdragen is deze vereiste van de Europese Akte van toepassing op overeenkomsten met aanzienlijke gevolgen voor de begroting van de Gemeenschap (ter vervanging van de in 1975 ingevoerde overlegprocedure) en sinds het Verdrag van Maastricht eveneens op overeenkomsten die een specifiek institutioneel kader scheppen of die wijzigingen beogen van wetgeving die is aangenomen overeenkomstig de medebeslissingsprocedure. Sinds het Verdrag van Maastricht is de instemming van het Parlement ook vereist voor wetgeving in verband met de verkiezingsprocedure en sinds het Verdrag van Amsterdam voor procedures waarin de Raad wenst aan te geven dat een duidelijk risico bestaat dat een lidstaat een ernstige schending van de grondbeginselen van de EU begaat voordat aanbevelingen uitgaan naar of sancties worden opgelegd aan de betreffende lidstaat. Anderzijds kan het Parlement het statuut van zijn leden niet herzien zonder de instemming van de Raad.

Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon kan het Parlement het initiatief nemen tot herziening van de Verdragen en heeft het Parlement het laatste woord over de vraag of er al dan niet een Conventie moet worden bijeengeroepen om een toekomstige verdragsherziening voor te bereiden (artikel 48, leden 2 en 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU)).

DEELNAME AAN HET WETGEVINGSPROCES (1.2.3)

Het Parlement neemt deel aan de goedkeuring van EU-wetgeving in een mate die afhankelijk is van de rechtsgrond van het betrokken wetsontwerp. Het Parlement heeft zich hierbij geleidelijk ontwikkeld van een puur raadgevende instantie tot een medewetgever die op gelijke voet staat met de Raad.

A. Gewone wetgevingsprocedure

Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Nice (1.1.4) werd de medebeslissingsprocedure toegepast op 46 rechtsgronden van het EG-Verdrag. Deze procedure stelde het Parlement in beginsel op gelijke voet met de Raad. In geval van overeenstemming tussen de beide instellingen werd het wetsvoorstel na eerste of tweede lezing aangenomen, maar indien er geen overeenstemming werd bereikt, kon het voorstel alleen worden aangenomen na een geslaagde bemiddelingsprocedure.

Met het Verdrag van Lissabon (1.1.5) werd de medebeslissingsprocedure hernoemd tot de gewone wetgevingsprocedure (artikel 294 VWEU). Meer dan veertig nieuwe beleidsdomeinen, bijvoorbeeld wat betreft vrijheid, veiligheid en justitie, buitenlandse handel, milieubeleid en het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), zijn nu aan deze procedure onderworpen.

B. Raadpleging

De raadplegingsprocedure blijft van toepassing in de gevallen van de artikelen 27, 41 en 48 VEU en op het belastingbeleid, het mededingingsbeleid, de harmonisatie van wetgeving die geen betrekking heeft op de interne markt, en sommige aspecten van het sociale beleid.

C. Samenwerking (afgeschaft)

Bij de Europese Akte werd een zogenoemde samenwerkingsprocedure ingevoerd (voormalig artikel 252 van het EG-Verdrag), die bij het Verdrag van Maastricht verder is uitgebreid en zo van toepassing werd op het merendeel van de wetgevingsgebieden waarop de Raad met meerderheid van stemmen besluit. Deze procedure verplichtte de Raad in tweede lezing rekening te houden met amendementen die door het Parlement met een absolute meerderheid van stemmen werden aangenomen, voor zover die werden gesteund door de Commissie. De samenwerkingsprocedure was het begin van echte wetgevende macht voor het Parlement, maar is afgeschaft met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon (1.1.5).

D. Instemmingsprocedure

Sinds het Verdrag van Maastricht was de instemmingsprocedure van toepassing op de weinige wetgevingsterreinen waarop de Raad met eenparigheid van stemmen

moest besluiten. Bij het Verdrag van Amsterdam werden deze terreinen beperkt tot de structuurfondsen en het Cohesiefonds.

Het Verdrag van Lissabon voegde aan deze procedure, die sindsdien de goedkeuringsprocedure wordt genoemd, een aantal nieuwe domeinen toe, bijvoorbeeld de artikelen 7, 14, 17, 27, 48 en 50 VEU en de artikelen 19, 83, 86, 218, 223, 311 en 312 VWEU en de maatregelen die de Raad moet vaststellen als de Unie lijkt te moeten handelen maar daarvoor volgens de Verdragen niet over de nodige bevoegdheden beschikt (artikel 352 VWEU).

E. Initiatiefrecht

Bij het Verdrag van Maastricht werd het Parlement ook een initiatiefrecht op wetgevingsgebied verleend. Dit recht was echter beperkt tot verzoeken aan de Commissie om met voorstellen te komen. Bij het Verdrag van Lissabon (artikel 225 VWEU) werd dit recht gehandhaafd. Het wordt nauwgezetter beschreven in een Interinstitutioneel Akkoord tussen het Parlement en de Commissie.

BEGROTINGSBEVOEGDHEDEN (1.2.5)

Het Verdrag van Lissabon heeft een einde gemaakt aan het onderscheid tussen verplichte uitgaven en niet-verplichte uitgaven. Bovendien stelt het Verdrag het Parlement op gelijke voet met de Raad bij de jaarlijkse begrotingsprocedure, die nu lijkt op de gewone wetgevingsprocedure.

Het Parlement blijft een van de twee takken van de begrotingsautoriteit (artikel 314 VWEU). Het is al vanaf de voorbereidingsfase bij de begrotingsprocedure betrokken, in het bijzonder bij het vaststellen van de hoofdlijnen en de aard van de uitgaven. Het Parlement stelt de begroting vast en houdt toezicht op de uitvoering ervan (artikel 318 VWEU). Het Parlement verleent kwijting voor de uitvoering van de begroting (artikel 319 VWEU).

Tot slot moet het Parlement zijn goedkeuring geven voor het meerjarig financieel kader (MFK) (artikel 312 VWEU). Het MFK 2014-2020 is het eerste dat aan de regels van het VWEU is onderworpen.

CONTROLERENDE BEVOEGDHEDEN TEN AANZIEN VAN DE UITVOERENDE MACHT

Het Parlement heeft verschillende controlebevoegdheden. Het Parlement beraadslaagt over het algemene jaarverslag, dat hem door de Commissie wordt voorgelegd (artikel 233 VWEU), en ziet samen met de Raad toe op de gedelegeerde en uitvoeringshandelingen van de Commissie (artikelen 290 en 291 VWEU).

A. Investituur van de Commissie

Sinds 1981 kent het Parlement de gewoonte de Commissie informeel te "benoemen" door haar programma te bestuderen en goed te keuren. Dit gebruik werd echter pas geïnstitutionaliseerd bij de inwerkingtreding van het Verdrag van Maastricht in 1992, krachtens welk de door de lidstaten voorgedragen voorzitter en de overige leden van de Commissie na goedkeuring door het Parlement als college konden worden benoemd.

Het Verdrag van Amsterdam ging nog een stap verder doordat de voordracht van de voorzitter moet worden goedgekeurd door het Parlement voordat het zijn goedkeuring kan hechten aan de voordracht van de overige leden van de Commissie. Het Parlement kent sinds 1994 ook hoorzittingen met de voorgedragen commissarissen. Krachtens het Verdrag van Lissabon moet bij de keuze van de voorzitter van de Commissie rekening worden gehouden met het resultaat van de Europese verkiezingen. Daarom drong het Parlement er in zijn resolutie van 22 november 2012 over de verkiezingen van het Europees Parlement in 2014[1] bij de Europese politieke partijen op aan kandidaten voor te dragen voor het voorzitterschap van de Commissie, teneinde de politieke legitimiteit van beide instellingen te versterken. Sinds 2014 bestaat er een "Spitzenkandidaten"-procedure, waarbij Europese politieke partijen, in de aanloop naar Europese verkiezingen, lijsttrekkers aanwijzen voor de functie van Commissievoorzitter (1.3.3).

B. Motie van afkeuring

De mogelijkheid een motie van afkeuring (ook wel een "motie van wantrouwen" genoemd) tegen de Commissie voor te leggen, bestaat al sinds het Verdrag van Rome. Algemene bepalingen betreffende het recht van het Parlement om een motie van afkeuring tegen de Commissie aan te nemen zijn nu vervat in artikel 17, lid 8, VEU en in artikel 234 VWEU. Een motie van afkeuring kan uitsluitend worden aangenomen met een meerderheid van twee derde van de uitgebrachte stemmen en een meerderheid van de leden van het Parlement. Wanneer een motie van afkeuring wordt aangenomen, moeten de leden van de Commissie collectief ontslag nemen en moet ook de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid zijn functie in de Commissie neerleggen. Tot dusver heeft het Parlement meermaals tevergeefs geprobeerd de huidige en vroegere Verdragsbepalingen daaromtrent te gebruiken om de Commissie tot aftreden te dwingen.

C. Parlementaire vragen

Ieder lid kan vragen met verzoek om schriftelijk antwoord stellen aan de voorzitter van de Europese Raad, de Raad, de Commissie of de vicevoorzitter van de Commissie/ hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid. Volgens artikel 230 VWEU antwoordt de Commissie mondeling of schriftelijk op de haar door het Parlement of door de leden daarvan gestelde vragen, en worden de Europese Raad en de Raad door het Parlement gehoord onder de voorwaarden waarin het reglement van orde van de Europese Raad en het reglement van orde van de Raad voorzien.

Parlementaire vragen omvatten bijgevolg schriftelijke en mondelinge vragen met of zonder debat en vragen die tijdens het vragenuur worden gesteld.

D. Enquêtecommissies

Op grond van artikel 226 VWEU heeft het Parlement de bevoegdheid een tijdelijke enquêtecommissie in te stellen om vermeende inbreuken op het recht van de Unie of gevallen van wanbeheer bij de toepassing van het recht van de Unie te onderzoeken.

---

[1]PB C 419 E van 16.12.2015, blz. 185.

In datzelfde artikel is bepaald dat de nadere bepalingen betreffende de uitoefening van het enquêterecht bij verordeningen worden vastgesteld door het Parlement zelf, na goedkeuring door de Raad en de Commissie. Totdat een dergelijke verordening is aangenomen, wordt het enquêterecht uitgeoefend overeenkomstig een aan het Reglement van het Parlement gehecht interinstitutioneel akkoord uit 1995[2]. Het Parlement heeft meermaals te kennen gegeven dat de communicatie en samenwerking tussen de drie instellingen moet worden verbeterd om zijn mandaat uit hoofde van artikel 226 VWEU te kunnen uitoefenen. In 2014 heeft het een wetgevingsresolutie aangenomen over het voorstel voor een verordening tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het enquêterecht van het Europees Parlement[3]. De onderhandelingen tussen de drie instellingen over het voorstel zaten echter voortdurend in een impasse. Daarom heeft het Parlement in april 2019 een resolutie[4] aangenomen waarin het zijn diepe ongenoegen uitspreekt over de houding van de Raad en de Commissie, die na meer dan vier jaar van informele bijeenkomsten blijven verhinderen dat er een formele bijeenkomst plaatsvindt om te bespreken welke oplossingen mogelijk zijn om de vastgestelde problemen te verhelpen. In zijn resolutie is het Parlement van mening dat de Raad en de Commissie zich niet houden aan het beginsel van interinstitutionele samenwerking, en verzoekt het hen de onderhandelingen over deze kwestie voort te zetten met het nieuwgekozen Parlement.

E. Controlerende bevoegdheden ten aanzien van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid

Het Parlement moet ten aanzien van bovengenoemde gebieden regelmatig op de hoogte worden gehouden en kan vragen of aanbevelingen tot de Raad richten. Het Parlement dient voorts te worden geraadpleegd over de voornaamste aspecten en de fundamentele keuzes van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) (artikel 36 VEU). De uitvoering van het Interinstitutioneel Akkoord betreffende de begrotingsdiscipline, de samenwerking in begrotingszaken en een goed financieel beheer (2013/C 373/01) heeft gezorgd voor een vlotter verloop van de raadplegingsprocedures in verband met de financiële aspecten van het GBVB. De invoering van de functie van hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid versterkt de invloed van het Parlement, omdat hij of zij tevens vicevoorzitter van de Commissie is.

BEROEP VOOR HET HOF VAN JUSTITIE

Het Parlement heeft de bevoegdheid om beroep in te stellen voor het Hof van Justitie in geval van schending van het Verdrag door een andere instelling.

---

[2]Besluit 95/167/EG, Euratom, EGKS van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie van 19 april 1995 tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het enquêterecht van het Europees Parlement (PB L 113 van 19.5.1995, blz. 1).
[3]Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 16 april 2014 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het enquêterecht van het Europees Parlement en tot intrekking van Besluit 95/167/EG, Euratom, EGKS van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie (PB C 443 van 22.12.2017, blz. 39).
[4]Resolutie van het Europees Parlement van 18 april 2019 over de onderhandelingen met de Raad en de Commissie over het wetgevingsvoorstel voor een verordening inzake het enquêterecht van het Europees Parlement, P8_TA(2019)0440.

Het Parlement heeft het recht om als interveniënt op te treden. Dat wil zeggen dat het zich mag voegen bij een van de procespartijen. Een historische zaak in dit opzicht was het arrest "Isoglucose" (zaken 138/79 en 139/79 van 29 oktober 1980), waarbij het Hof een verordening van de Raad nietig verklaarde, omdat zij een inbreuk betekende op de verplichting het Parlement te raadplegen. Bij een beroep wegens nalatigheid (artikel 265 VWEU) kan het Parlement de schending van het Verdrag door een instelling voor het Hof aanhangig maken, zoals in zaak 13/83, waarin de Raad werd veroordeeld omdat hij had nagelaten maatregelen te nemen op het gebied van het gemeenschappelijk vervoersbeleid.

Krachtens het Verdrag van Amsterdam kon het Parlement alleen een beroep tot nietigverklaring van een besluit van een andere instelling instellen om zijn prerogatieven te beschermen. Sinds het Verdrag van Nice moet het Parlement niet langer een specifiek belang aantonen; het kan nu dus op dezelfde wijze een beroepsprocedure beginnen als de Raad, de Commissie en de lidstaten. Het Parlement kan medegedaagde zijn in een beroepszaak tegen handelingen die zijn goedgekeurd via de medebeslissingsprocedure of indien een van zijn handelingen rechtsgevolgen heeft voor derden. Artikel 263 VWEU is aldus de bekrachtiging van de jurisprudentie van het Hof in de zaken 320/81, 294/83 en 70/88.

Het Parlement kan ten slotte voorafgaand advies van het Hof inwinnen over de verenigbaarheid van internationale overeenkomsten met het Verdrag (artikel 218 VWEU).

VERZOEKSCHRIFTEN (4.1.4)

EU-burgers die hun petitierecht willen uitoefenen, richten hun verzoekschriften aan de Voorzitter van het Europees Parlement (artikel 227 VWEU).

EUROPEES BURGERINITIATIEF (4.1.5)

Het Parlement organiseert een hoorzitting met de organisatoren van gecertificeerde Europese burgerinitiatieven (EBI's) onder leiding van de Commissie verzoekschriften. Op 17 april 2019 hebben het Parlement en de Raad de nieuwe verordening betreffende het Europees burgerinitiatief[5] formeel aangenomen. Het is nu nog wachten op de officiële bekendmaking. De nieuwe regels zullen gelden vanaf 2020.

BENOEMING VAN DE OMBUDSMAN

Krachtens het Verdrag van Lissabon is het Parlement verantwoordelijk voor de verkiezing van de Europese Ombudsman (artikel 228 VWEU) (1.3.16).

Eeva Pavy
01/2020

[5] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-92-2018-INIT/nl/pdf

European Parliament
2014-2019

TEXTS ADOPTED

P8_TA(2019)0440

Negotiations with Council and Commission on European Parliament's right of inquiry: legislative proposal

European Parliament resolution of 18 April 2019 on the negotiations with the Council and Commission on the legislative proposal for a regulation on the European Parliament's right of inquiry (2019/2536(RSP))

The European Parliament,

– having regard to the first paragraph of Article 14 of the Treaty on European Union (TEU),

– having regard to the third paragraph of Article 226 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU),

– having regard to its legislative resolution of 16 April 2014 on a proposal for a regulation of the European Parliament on the detailed provisions governing the exercise of the European Parliament's right of inquiry and repealing Decision 95/167/EC, Euratom, ECSC of the European Parliament, the Council and the Commission[1],

– having regard to the respective paragraphs in its recommendation of 13 December 2017 to the Council and the Commission following the inquiry into money laundering, tax avoidance and tax evasion (PANA resolution, paragraphs 190-200)[2] and its recommendation of 4 April 2017 to the Council and the Commission following the inquiry into emission measurements in the automotive sector (EMIS resolution, paragraphs 76-94)[3],

– having regard to the decision of its Conference of Presidents of 18 September 2014, in accordance with Rule 229 of its Rules of Procedure, to continue with consideration during the new parliamentary term of the above-mentioned legislative proposal for a regulation on the European Parliament's right of inquiry,

– having regard to the three working documents[4] of the Committee on Constitutional Affairs on the above-mentioned legislative proposal,

---

1 OJ C 443, 22.12.2017, p. 39.
2 OJ C 369, 11.10.2018, p. 132.
3 OJ C 298, 23.8.2018, p. 140.
4 PE544.488v03-00, PE571.670v03-00 and PE630.750v01-00.

– having regard to the concerns of the Council and the Commission regarding this legislative proposal, as expressed in the letter of 4 April 2014 to the Secretary-General of the European Parliament from the Secretaries-General of the Council and the Commission and in the letters to the Chair of the Committee on Constitutional Affairs of 28 April 2015 from the First Vice-President of the Commission, 3 September 2015 from the Luxembourg Council Presidency, 13 October 2016 from the Slovak Council Presidency and 25 October 2018 from the Austrian Council Presidency,

– having regard to the debate in plenary on 13 December 2017, and especially the replies by the Estonian Council Presidency and the Commission, following the questions for oral answer (Rule 128) tabled on 29 November 2017 by Danuta Maria Hübner on behalf of the Committee on Constitutional Affairs to the Council and to the Commission on the European Parliament's right of inquiry,

– having regard to the debate in plenary on 17 April 2019, following the questions for oral answer (Rule 128) tabled on 22 January 2019 to the Council and to the Commission by Danuta Maria Hübner on behalf of the Committee on Constitutional Affairs on the legislative proposal for a regulation on the European Parliament's right of inquiry[1],

– having regard to the motion for a resolution of the Committee on Constitutional Affairs (B8-0238/2019),

– having regard to Rules 128(5) and 123(2) of its Rules of Procedure,

A. whereas already in the first working document adopted by the Committee on Constitutional Affairs (AFCO) on 20 January 2015, it has been indicated that the 'concerns' expressed by the Council and the Commission 'should not in themselves constitute an insurmountable objection', with AFCO recognising that 'there are alternative solutions and more flexible wordings, which would enable the deadlock on the regulation to be resolved', indicating and proposing to the Council Presidency and to the Commission the way forward, with 'political negotiations first' followed by technical meetings;

B. whereas the Council replied to this offer showing willingness and commitment to engage with Parliament, but with the condition that Parliament should first address the problematic and fundamental concerns of a legal and institutional nature;

C. whereas AFCO adopted a second working document enabling the rapporteur to take further steps with the Council and Commission to negotiate a way to address the above-mentioned concerns; whereas a new negotiating strategy was adopted accordingly, and a document in the form of a non-paper describing, with political arguments, possible solutions for the way forward was sent to the Council and Commission on 30 June 2016;

D. whereas on 10 October 2016 the three institutions decided to proceed with an informal exchange of views between their respective legal services so as to further clarify all the legal and institutional issues; whereas this enabled Parliament to propose a new wording of the regulation while leaving the main political divergences open;

---

1 O-000003/19 and O-000004/19.

E. whereas despite the legal work done, the jurisconsults of the legal services of the Commission and Council were not able to formally endorse the document which emerged from the remarkable work carried out by the legal services of the three institutions, and this led to an effective standstill on this important file; whereas, consequently, a debate was held in plenary under AFCO's auspices on 13 December 2017 following two questions for an oral answer, after which AFCO, on 3 May 2018, forwarded a new wording of the proposal in the form of a non-paper, representing the formal follow-up of the agreement reached between the AFCO Chair and the rapporteur, Ramón Jáuregui Atondo, with the Slovak Council Presidency and the Commission on 10 October 2016, stating that 'in order for official negotiations to be launched, a presentation of a new wording of the EP proposal is necessary';

F. whereas the Council replied on 25 October 2018 to the proposed new wording based on the legal work carried out by the legal services, the experience of the two committees of inquiry (EMIS and PANA) established during this eighth term, and the proposal adopted by Parliament in 2014; whereas in its reply the Council formalised a new list of concerns, also going beyond the opinion of its own legal service, putting in question the work accomplished so far and listing the main institutional problems for Parliament, which are difficult to overcome; considers that by acting in this way the Council is not leaving any margin of manoeuvre for negotiations, while the idea behind the non-paper was in fact that the new text should open up negotiations and political discussions;

G. whereas it is an inherent characteristic of all legislative chambers and a fundamental condition of the separation of powers in a democracy worthy of the name that a parliament should be able to hold the executive to account by setting up committees of inquiry with real powers to call witnesses and obtain documents;

H. whereas all institutions of the European Union have regularly committed themselves to sincere cooperation, which in the case of the regulation in question is hard to discern;

1. Expresses its deepest disagreement with the attitude of the Council (and the Commission), which is continuing to prevent, after more than four years of informal meetings and exchanges of letters and documents, a formal meeting to discuss at political level possible solutions to the problems identified, refusing to approve a political mandate to the Council Presidency that would open the door to meetings of a political nature aimed at resolving the most contentious issues and sounding out whether an agreement could be reached;

2. Asks its President to bring Parliament's concerns to the attention of the political leaders concerning the failure of the Council and Commission to comply with the principle of interinstitutional cooperation;

3. Suggests that its Committee on Legal Affairs should examine the feasibility of preparing an action before the Court of Justice of the European Union in connection with the principle of mutual sincere cooperation between institutions (Article 13(2) of the TEU), and, in this connection, should also check and report on the violations by the Council of the actual legal framework of the committees of inquiry created during this term (PANA and EMIS);

4. Underlines that as it is currently worded, the third paragraph of Article 226 of the TFEU, which stipulates a 'special legislative procedure' and requires the consent of the

Council and the Commission for the adoption of a regulation on Parliament's right of inquiry, does not oblige the Council and the Commission to negotiate, since they are obliged only to give or withhold their consent to Parliament's proposal, and not to negotiate it with a view to reaching a common accord;

5. Recommends that the legislative process arising from the right of legislative initiative conferred on Parliament by the Treaties must include, under the Interinstitutional Agreement on Better Law Making (IIA), a request for the establishment of a legislative calendar for the initiatives concerned, similarly as with the ordinary legislative procedure; underlines, moreover, that such a special legislative procedure must respect the provisions of the IIA concerning the institutional obligation to negotiate of all three institutions;

6. Invites the Council and the Commission, if they are unable to give their consent to the proposal, to resume negotiations with the newly elected Parliament, acknowledging the progress made with the new wording of the proposal presented in the non-paper and based on the work carried out by the legal services of the three institutions; believes this is a more orderly and systematic text than that adopted in 2014, containing the same powers of investigation, but updated in line with the experiences of recent years and the current institutional reality;

7. Calls on the political parties to ensure that their election programmes express their commitment to Parliament's proposal for a new and updated regulation on its right of inquiry, and invites the different *Spitzenkandidaten* to offer their public and political support on this matter;

8. Instructs its President to forward this resolution to the European Council, the Council, the Commission, the Court of Justice of the European Union and the national parliaments.

DE BEVOEGDHEDEN VAN HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

Dit informatieblad beschrijft de bevoegdheden van het Hof van Justitie van de Europese Unie, dat uit twee rechtbanken bestaat, te weten het Hof van Justitie als zodanig en het Gerecht, waarbij verschillende rechtsmiddelen kunnen worden ingesteld, waarin wordt voorzien door artikel 19 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), de artikelen 251 t/m 281 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), artikel 136 Euratom, en Protocol nr. 3 betreffende het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie, gehecht aan de Verdragen.

HET HOF VAN JUSTITIE

A. Rechtstreekse beroepen tegen lidstaten of instellingen, organen en instanties van de Europese Unie.

Het Hof van Justitie doet uitspraak in procedures tegen lidstaten of instellingen die de krachtens het EU-recht op hen rustende verplichtingen niet zijn nagekomen.

1. Beroepen tegen lidstaten wegens niet-nakoming van een verplichting

Dergelijke zaken kunnen aanhangig worden gemaakt door:

— de Commissie, na een precontentieuze procedure (artikel 258 VWEU): de staat krijgt de gelegenheid opmerkingen te maken en een met redenen omkleed advies in te dienen (1.3.8);

— of een lidstaat tegen een andere lidstaat, nadat de klacht eerst aan de Commissie is voorgelegd (artikel 259 VWEU).

Taken van het Hof van Justitie:

— vaststellen dat een lidstaat één der op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen. In dat geval is deze staat gehouden de inbreuk onmiddellijk te beëindigen.

— indien de Commissie een zaak daarom opnieuw voor het Hof brengt, en indien het Hof van oordeel is dat de betrokken lidstaat zijn arrest niet is nagekomen, kan het deze staat een geldelijke sanctie opleggen (een forfaitaire som en/of een periodieke dwangsom). De hoogte van de geldelijke sanctie wordt vastgesteld door het Hof op basis van een voorstel van de Commissie (artikel 260 VWEU).

2. Beroepen tegen EU-instellingen tot nietigverklaring en wegens nalatigheid

Betreft: gevallen waarin beroep wordt ingesteld omdat een handeling in strijd zou zijn met het EU-recht (nietigverklaring: artikel 263 VWEU) of gevallen waarin een instelling, orgaan of instantie in strijd met het EU-recht heeft nagelaten een besluit te nemen (artikel 265 VWEU).

Aanhangigmaking: een zaak kan aanhangig worden gemaakt door de lidstaten, de EU-instellingen of door natuurlijke of rechtspersonen als deze betrekking heeft op een door een EU-instelling, -orgaan of -instantie vastgestelde handeling (met name verordening, richtlijn of besluit), die zich tot hen richt.

Taken van het Hof van Justitie: het Hof verklaart de handeling nietig of verklaart dat er sprake is van nalatigheid. De betrokken instelling is gehouden de maatregelen te nemen die nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof van Justitie (artikel 266 VWEU).

3. Overige rechtstreekse beroepen

Aangezien het Gerecht bevoegd is om in eerste aanleg kennis te nemen van de in de artikelen 263, 265, 268, 270 en 272 VWEU bedoelde beroepen, worden alleen beroepen tegen besluiten van de Commissie waarmee een onderneming een boete wordt opgelegd (artikel 261) aan het Hof van Justitie voorgelegd, alsmede beroepen als bedoeld in het statuut van het Hof van Justitie (zoals gewijzigd bij Verordening (EU, Euratom), nr. 741/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 11 augustus 2012, Verordening (EU, Euratom) 2015/2422 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2015 en Verordening (EU, Euratom) 2016/1192 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016). Volgens artikel 51 van het statuut van het Hof van Justitie zijn in afwijking van het bepaalde in artikel 256, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie de in de artikelen 263 en 265 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie bedoelde beroepen aan het Hof van Justitie voorbehouden die door een lidstaat worden ingesteld tegen:

- een handeling of een nalaten een besluit te nemen van het Europees Parlement of de Raad, of van beide instellingen tezamen, met uitzondering van:
  - de besluiten van de Raad krachtens artikel 108, lid 2, derde alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;
  - de handelingen van de Raad krachtens een verordening van de Raad betreffende de handelspolitieke beschermingsmaatregelen in de zin van artikel 207 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;
  - de handelingen van de Raad waarbij deze laatste uitvoeringsbevoegdheden overeenkomstig artikel 291, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie uitoefent;
- een handeling of een nalaten een besluit te nemen van de Commissie krachtens artikel 331, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Eveneens aan het Hof voorbehouden zijn de in voornoemde artikelen bedoelde beroepen die door een instelling van de Unie worden ingesteld tegen een handeling of een nalaten een besluit te nemen van het Europees Parlement, de Raad, deze beide

instellingen tezamen of de Commissie, en door een instelling van de Unie tegen een handeling of een nalaten een besluit te nemen van de Europese Centrale Bank.

B. Indirecte beroepen: vragen over de geldigheid van handelingen, opgeworpen voor een rechterlijke instantie van een van de lidstaten (artikel 267 VWEU – prejudiciële beslissingen)

Indien een zaak dat verlangt, is de nationale rechter in de regel gehouden het EU-recht toe te passen. Wanneer evenwel voor een nationale rechterlijke instantie een vraag wordt opgeworpen over de uitlegging van het Unierecht, kan deze instantie het Hof van Justitie verzoeken om een prejudiciële beslissing over deze vraag. Wanneer de nationale instantie optreedt als hoogste rechter, is zij daartoe zelfs verplicht. De nationale rechterlijke instantie legt haar vraag/vragen over de uitlegging of geldigheid van een bepaling van EU recht – gewoonlijk in de vorm van een vonnis – voor overeenkomstig de nationale procesrechtelijke regels. De griffie stelt de partijen bij het geschil, de lidstaten en de instellingen van de Europese Unie in kennis van het verzoek om een prejudiciële beslissing. Zij kunnen binnen twee maanden schriftelijke opmerkingen indienen bij het Hof van Justitie.

C. Bevoegdheid in hogere voorziening

De bevoegdheid van het Hof van Justitie om in hogere voorziening uitspraken en beschikkingen van het Gerecht van eerste aanleg te toetsen, beperkt zich tot rechtsvragen. Een bij het Hof van Justitie ingestelde hogere voorziening heeft geen schorsende werking.

Als een beroep ontvankelijk en gegrond wordt geacht, vernietigt het Hof van Justitie het besluit van het Gerecht. Het kan vervolgens de zaak zelf afdoen of voor verdere afdoening terugverwijzen naar het Gerecht, dat in een dergelijk geval gebonden is aan de uitspraak van het Hof van Justitie.

INVLOED

Het Hof van Justitie is bij de Europese integratie een belangrijke factor en volgens sommigen zelfs een stuwende kracht gebleken.

A. Algemeen

In zijn uitspraak in de zaak Van Gend & Loos van 5 februari 1963 bepaalde het Hof van Justitie dat het gemeenschapsrecht rechtstreeks voor de nationale rechter ingeroepen kan worden. Voorts was het arrest in de zaak Costa/ENEL van 15 juli 1964 van doorslaggevend belang, omdat het Hof daarin bepaalde dat het Europees recht een autonome rechtsorde is die voorrang heeft boven het nationale recht van de lidstaten. Andere belangrijke uitspraken hebben betrekking op de bescherming van de rechten van de mens, zoals het arrest van 14 mei 1974 in de zaak *Nold*, waarin het Hof van Justitie verklaarde dat de fundamentele rechten integraal deel uitmaken van de algemene rechtsbeginselen waarvan het de eerbiediging verzekert (4.1.1).

B. Specifieke onderwerpen

— Vrij verkeer van goederen: het arrest van 20 februari 1979 in de zaak Cassis de Dijon, waarin het Hof van Justitie bepaalde dat elk product dat in een lidstaat legaal

is geproduceerd en in de handel is gebracht, in beginsel moet worden toegelaten tot de markt van elke andere lidstaat.

- Vrij verkeer van personen: in de uitspraak in de zaak Bosman uit 1995 stelde het Hof van Justitie dat professionele sportbeoefening een economische activiteit is en dat deze vorm van sportbeoefening niet belemmerd mag worden door regelingen van voetbalfederaties betreffende de transfer van spelers of regels volgens welke de voetbalclubs slechts een beperkt aantal beroepsspelers mogen opstellen die onderdaan zijn van een andere lidstaat.
- De externe bevoegdheid van de Gemeenschap: het arrest van 31 maart 1971 in de zaak *Commissie/Raad* (AETR-arrest), waarin het Hof van Justitie vaststelde dat de Gemeenschap de bevoegdheid heeft internationale overeenkomsten te sluiten op terreinen die onder het toepassingsgebied van de communautaire wetgeving vallen.
- In het arrest in de zaak Francovich e.a. uit 1991 heeft het Hof van Justitie een ander fundamenteel concept uitgewerkt: de aansprakelijkheid van een lidstaat voor de schade die natuurlijke personen lijden doordat de desbetreffende lidstaat een richtlijn niet of niet tijdig in nationale wetgeving heeft omgezet.
- Diverse uitspraken op het gebied van sociale zekerheid (arrest in de zaak Defrenne uit 1976 inzake gelijke beloning voor vrouwen en mannen) en de gezondheid en veiligheid van werknemers (arrest in de zaak BECTU uit 2001).

Een van de voornaamste verdiensten van het Hof van Justitie was de formulering van het uitgangspunt dat de Verdragen niet star moeten worden uitgelegd, maar moeten worden bezien in het licht van de stand van de integratie en van de doelstellingen van de Verdragen zelf. Dit beginsel heeft het mogelijk gemaakt wetgeving uit te vaardigen op enkele terreinen waarvoor in de Verdragen geen specifieke bepalingen zijn opgenomen, zoals de strijd tegen de vervuiling. Zo heeft het Hof van Justitie in zijn arrest in de zaak *Commissie/Raad* van 13 september 2005 bepaald dat het de Europese Unie is toegestaan maatregelen te nemen die verband houden met het strafrecht, indien dit „noodzakelijk” is om doelstellingen op het gebied van milieubescherming te bereiken.

Eurojust is opgericht op initiatief van de voorzitter van het HvJ en de voorzitters van de constitutionele hoven en hoge raden van de 28 lidstaten en wel ter gelegenheid van de 60e verjaardag van de ondertekening van de Verdragen van Rome in 2017.

Het is bedoeld om de uitwisseling van informatie over jurisprudentie te bevorderen tussen de deelnemende nationale rechtbanken en het HvJEU. De deelnemende nationale rechtbanken en het HvJEU publiceren op een site met beperkte toegang informatie over hun jurisprudentie betreffende EU-recht, over zaken die de nationale rechtbanken voor een prejudiciële beslissing aan het HvJEU hebben voorgelegd, en over nota's en studies.

Eurojusts eerste succes was de oprichting van een samenwerkingsplatform (JNEU), dat beschikbaar is in alle talen van de EU, dat het werk van de rechters van het Hof van Justitie van de Europese Unie en nationale rechters in de loop van hun rechterlijke activiteiten bijeenbrengt. Rechters hebben toegang tot een instrument dat hen in

staat stelt hun case-law en onderzoeks- en analysewerkzaamheden ter beschikking te stellen aan hun collega's, met het oog op het delen van kennis en het vergroten van doeltreffendheid.

Het JNEU-platform heeft momenteel meer dan 2 000 gebruikers in de constitutionele hoven en hoge raden van de lidstaten.

HET GERECHT

(1.3.9)

A. Bevoegdheden van het Gerecht (artikel 256 VWEU)

Het Hof van Justitie van de Europese Unie bestaat uit twee rechtbanken, het Hof van Justitie als zodanig en het Gerecht. Aangezien het Hof van Justitie bij uitsluiting bevoegd is geschillen tussen de instellingen en beroepen die door een lidstaat aanhangig zijn gemaakt tegen het Europees Parlement en/of de Raad te beslechten, is het Gerecht bevoegd om in eerste aanleg kennis te nemen van alle andere gelijkaardige beroepen, met name door particulieren en door een lidstaat tegen de Commissie ingestelde beroepen.

In het VWEU is bepaald dat het Gerecht bevoegd is om in eerste aanleg kennis te nemen van de in de artikelen 263, 265, 268, 270 en 272 VWEU bedoelde beroepen, met name met betrekking tot de onderstaande gebieden, tenzij het beroep wordt ingesteld door een lidstaat, een EU-instelling of de Europese Centrale Bank, in welk geval alleen het Hof van Justitie bevoegd is (artikel 51 van het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie):

— beroepen die strekken tot nietigverklaring van handelingen van de instellingen, organen of instanties van de Unie, of beroepen wegens nalaten, ingesteld door natuurlijke of rechtspersonen (de artikelen 263 en 265 VWEU);

— door de lidstaten tegen de Commissie ingestelde beroepen;

— beroepen die strekken tot vergoeding van schade, veroorzaakt door de instellingen, organen of instanties van de EU of personeelsleden daarvan (artikel 268 VWEU);

— beroepen inzake door of namens de Unie gesloten overeenkomsten die het Gerecht uitdrukkelijk bevoegdheid verlenen (artikel 272 VWEU);

— beroepen inzake intellectuele eigendomsrechten, ingesteld tegen het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie en tegen het Communautair Bureau voor plantenrassen;

— geschillen tussen de Unie en haar personeelsleden, met inbegrip van geschillen tussen de instellingen, organen en instanties van de Unie enerzijds en hun personeelsleden anderzijds.

Via het statuut kan de bevoegdheid van het Gerecht tot andere terreinen worden uitgebreid.

Tegen de uitspraken van het Gerecht in eerste aanleg staat beroep open bij het Hof van Justitie, echter uitsluitend voor zover het rechtsvragen betreft.

B. Prejudiciële beslissingen

Het Gerecht is bevoegd bij wijze van prejudiciële beslissing een uitspraak te doen (artikel 267 VWEU) inzake specifieke in het statuut bepaalde aangelegenheden (artikel 256, lid 3, VWEU). Aangezien er in het statuut echter geen bepalingen in die zin zijn opgenomen, is het Hof van Justitie bij uitsluiting bevoegd bij wijze van prejudiciële beslissing een uitspraak te doen.

C. Vatbaarheid voor beroep

Tegen beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg kan binnen twee maanden een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie.

HET GERECHT VOOR AMBTENARENZAKEN VAN DE EUROPESE UNIE

Met ingang van 1 september 2016 is de bevoegdheid voor geschillen tussen de Unie en haar personeelsleden overgedragen aan het Gerecht (1.3.9), wat betekent dat het in 2004 in het leven geroepen Gerecht voor ambtenarenzaken van de Europese Unie werd ontbonden. Besluit 2004/752/EG, Euratom van de Raad tot instelling van een Gerecht voor ambtenarenzaken van de Europese Unie werd dus ingetrokken bij Verordening (EU) 2016/1192 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 betreffende de overdracht aan het Gerecht van de bevoegdheid om in eerste aanleg uitspraak te doen in geschillen tussen de Europese Unie en haar personeelsleden. De zaken die op 31 augustus 2016 nog aanhangig waren bij het Gerecht voor ambtenarenzaken, werden op 1 september 2016 overgedragen aan het Gerecht, dat die zaken verder behandelt zoals zij op die datum gevorderd zijn, waarbij de door het voormalige Gerecht voor ambtenarenzaken in die zaken genomen procedurele stappen van toepassing blijven. Indien een zaak na de terechtzitting aan het Gerecht wordt overgedragen, werd de mondelinge behandeling heropend.

Er werd voorzien in een overgangsregeling voor de hogere voorzieningen die op het moment van de overdracht van de bevoegdheid op 1 september 2016 in behandeling waren of die na die datum worden ingesteld tegen de beslissingen van het Gerecht voor ambtenarenzaken. Het Gerecht blijft bevoegd om van dergelijke beroepen kennis te nemen. Daarom moeten de artikelen 9 tot en met 12 van bijlage I bij het Statuut van het Hof op de betrokken beroepen van toepassing blijven.

ROL VAN HET EUROPEES PARLEMENT

Krachtens artikel 257 VWEU kunnen het Europees Parlement en de Raad volgens de gewone wetgevingsprocedure gespecialiseerde rechtbanken instellen die worden toegevoegd aan het Gerecht en die in eerste aanleg kennis nemen van bepaalde categorieën van beroepen in specifieke aangelegenheden. Het Europees Parlement en de Raad besluiten bij verordeningen hetzij op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Hof van Justitie, hetzij op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van de Commissie.

Overeenkomstig artikel 281 VWEU wordt het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie vastgesteld bij een afzonderlijk protocol en kunnen het Europees Parlement en de Raad dit statuut volgens de gewone wetgevingsprocedure wijzigen[1].

Het Parlement is één van de in artikel 263 VWEU genoemde instellingen die (als partij) een zaak aanhangig kunnen maken voor het Hof.

Udo Bux
01/2020

[1]Verordening (EU, Euratom) nr. 741/2012 van 11 augustus 2012, Verordening (EU, Euratom) 2015/2422 van 16 december 2015 en Verordening (EU, Euratom) 2016/1192 van 6 juli 2016 van het Europees Parlement en de Raad.

DIELEN
GERECHTSDEURWAARDERS

Schuttershofweg 1 4538 AA Terneuzen
Postbus 408 4530 AK Terneuzen
T 0115 612797 F 0115 694824
info@dielengerechtsdeurwaarders.nl
www.dielengerechtsdeurwaarders.nl

Kenmerk: L151343

Heden, tweeëntwintig september tweeduizendvijftien,

ten verzoeke van de stichting **INTERMEDIAIRE STICHTING VAN DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS**, gevestigd te 5731 NK Mierlo, gemeente Geldrop-Mierlo, aan de Kastanje 28, hierna te noemen requirante, te dezer zake domicilie kiezende ten kantore van requirante, ten deze vertegenwoordigd door J.P. van den Wittenboer, voorzitter van requirante, alsmede te 4538 AA Terneuzen aan de Schuttershofweg 1, ten kantore van Dielen Gerechtsdeurwaarders,

heb ik, Paulus Johannes Dielen, gerechtsdeurwaarder met vestigingsplaats Terneuzen, aldaar woonplaats hebbende en kantoorhoudende aan de Schuttershofweg 1,

AAN:

het rechtspersoonlijkheid bezittend orgaan **EUROPEES PARLEMENT, VOORZITTER VAN COMMISSIES PETI / VERZOEKSCHRIFTEN VAN HET EUROPEES PARLEMENT**, zetelende en kantoorhoudende te 1047 Brussel (België), aan de Wiertzstraat 60, hierna te noemen gerequireerde, zonder bekende woon- of verblijfplaats in Nederland, mitsdien ten deze ex artikel 56 lid 2 Rv. en uit kracht van de EG-verordening nr 1393/2007 van de Raad van de Europese Unie van 13 november 2007 (EU Betekenings-Verordening) twee exemplaren van dit exploot gesteld in de Nederlandse taal per aangetekende post verzonden naar de ontvangende instantie in België, te weten:

Gerechtsdeurwaarder Claude Mollet, gevestigd en kantoorhoudende te 1040 Etterbeek (België) aan de Sneessensstraat 13,

Het formulier als bedoeld in artikel 4 lid 3 van genoemde verordening is door mij, gerechtsdeurwaarder ingevuld in de Nederlandse taal.

Aan de ontvangende instantie heb ik verzocht om dit exploot te betekenen, daarvan kennis te geven op de wijze als onder 5 in het hiervoor genoemd formulier "aanvraag om betekening of kennisgeving van stukken" omschreven, te weten betekening volgens de wet van de aangezochte staat (5.1. formulier).

BETEKEND:

een herinnering verzoekschrift ex artikel 227 VWEU met bijlagen, houdende de bevoegdheden van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

MET AANZEGGING:

1. dat requirante aan gerequireerde een termijn van twee maanden vanaf heden stelt, om aan de verplichting te voldoen als nader omschreven in de ten deze betekende stukken.

2. dat hierbij uitdrukkelijk naar de inhoud van de ten deze betekende stukken wordt verwezen, welke als hier Ingelast dienen te worden beschouwd en onlosmakelijk deel van dit exploot uitmaken.

Geschiedende deze betekening ten effecte rechtens en ter voldoening aan de wettelijke bepalingen.

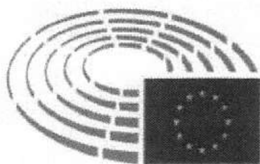
De kosten dezes zijn voor mij, gerechtsdeurwaarder:

Exploot	€ 65,91
verschot conform artikel 9 Btag (portokosten)	€ 11,00
verschot conform artikel 10 Btag (btw)	€ 13,84
	€ 90,75

Hierbij verklaart ondergetekende dat bovenstaande verschotten zijn gemaakt voor de goede verrichting van de ambtshandeling en noodzakelijk waren, alsmede dat hij geen rechtstreeks of middellijk belang heeft in de onderneming of derde die bovenstaande verschotten factureert.

De kosten zijn verhoogd met de btw nu de verzoekende partij niet btw-plichtig is.

gerechtsdeurwaarder

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parlament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet

DE BEVOEGDHEDEN VAN HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

Deze EU-infopagina gaat over de bevoegdheden van het Hof van Justitie van de Europese Unie. Het Hof van Justitie omvat drie rechtscolleges: het eigenlijke Hof van Justitie, het Gerecht van eerste aanleg en het Gerecht voor ambtenarenzaken. Bij het Hof van Justitie kunnen verschillende rechtsmiddelen worden ingesteld (zie artikel 19 VEU, de artikelen 251 t/m 281 VWEU, artikel 136 Euratom en Protocol nr. 3 betreffende het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie, gehecht aan de Verdragen).

HET HOF VAN JUSTITIE

A. Rechtstreekse beroepen tegen lidstaten of instellingen, organen en instanties van de Europese Unie.

Het Hof doet uitspraak in procedures tegen lidstaten of instellingen die de krachtens het recht van de Europese Unie op hen rustende verplichtingen niet zijn nagekomen.

1. Beroepen tegen lidstaten wegens niet-nakoming van een verplichting

Een dergelijke zaak wordt aanhangig gemaakt door:

- hetzij de Commissie, na een precontentieuze procedure (artikel 258): de staat krijgt de gelegenheid opmerkingen te maken (het met redenen omkleed advies) (1.3.8);
- hetzij door een lidstaat tegen een andere lidstaat, nadat de klacht eerst aan de Commissie is voorgelegd (art. 259).

Taken van het Hof van Justitie:

- vaststellen dat de betrokken lidstaat zijn verplichtingen niet is nagekomen. In dat geval is deze staat gehouden de maatregelen te nemen die nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof;
- indien de Commissie van oordeel is dat de betrokken lidstaat deze maatregelen niet heeft genomen, kan zij (na de hierboven genoemde precontentieuze procedure) het Hof van Justitie verzoeken de lidstaat een forfaitaire som of dwangsom op te leggen, waarvan de hoogte wordt bepaald door het Hof op basis van een voorstel van de Commissie (artikel 260).

2. Beroepen tegen EU-instellingen tot nietigverklaring en wegens nalaten

Inzake: gevallen waarin een instelling een handeling heeft vastgesteld die in strijd is met het recht van de Europese Unie (nietigverklaring: artikel 263) of gevallen waarin een instelling, in strijd met het recht van de Europese Unie, heeft nagelaten een besluit te nemen (nalaten: artikel 265).

Aanhangigmaking: een zaak kan aanhangig worden gemaakt door de lidstaten, de EU-instellingen of door natuurlijke of rechtspersonen als de zaak betrekking heeft op een handeling die zich tot hen richt.

Taken van het Hof: het Hof verklaart de handeling nietig of verklaart dat er sprake is van nalatigheid. De betrokken instelling is gehouden de maatregelen te nemen die nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof van Justitie (artikel 266).

3. Overige rechtstreekse beroepen

Beroepen tegen een besluit van de Commissie waarbij een onderneming een boete wordt opgelegd (artikel 261).

Vorderingen tot vergoeding van schade die door de instellingen of hun personeelsleden is veroorzaakt (artikel 268),

Beroepen van EU-ambtenaren en andere personeelsleden tegen hun instellingen (artikel 270) — de bevoegdheid om hierover uitspraak te doen ligt momenteel bij het Gerecht voor ambtenarenzaken (zie hieronder).

Beroepen inzake door de EU gesloten overeenkomsten (artikel 272).

B. Indirecte beroepen: vragen over de geldigheid van handelingen, opgeworpen voor een rechterlijke instantie van een der lidstaten (artikel 267)

Indien een zaak dat verlangt, is de nationale rechter in de regel gehouden het EU-recht toe te passen. Wanneer evenwel voor een nationale rechterlijke instantie een vraag wordt opgeworpen over de uitlegging van het Unierecht, kan deze instantie het Hof van Justitie verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen. Wanneer de nationale instantie optreedt als hoogste rechter, dan is zij daartoe zelfs verplicht.

C. Bevoegdheid in hogere voorziening

De bevoegdheid van het Hof van Justitie om in hogere voorziening uitspraken van het Gerecht van eerste aanleg te toetsen, beperkt zich tot rechtsvragen. Een bij het Hof ingestelde hogere voorziening heeft geen schorsende werking.

Het Hof is tevens bevoegd om kennis te nemen van beroepen tegen uitspraken van gespecialiseerde rechtbanken (Gerecht voor ambtenarenzaken, zie hieronder) of beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg over prejudiciële vragen. Deze heroverwegingsprocedure is een uitzonderlijke procedure, die slechts betrekking kan hebben op gevallen waarin een ernstig risico bestaat dat de eenheid of de samenhang van het recht van de Unie wordt aangetast.

Wanneer de uitspraak van het Hof gevolgen kan hebben voor de beslissing in de procedure waarop de beslissing in eerste aanleg betrekking had, is er geen sprake van een beroep "in het belang van de wet".

INVLOED

Het Hof van Justitie is bij de Europese integratie een belangrijke factor en volgens sommigen zelfs een stuwende kracht gebleken.

A. Algemeen

Het arrest van het Hof van Justitie in de zaak *Costa/Enel* van 15 juli 1964 is van doorslaggevend belang geweest, omdat het Hof daarin bepaalde dat het Europese recht een autonome rechtsorde is die voorrang heeft boven het nationale recht van de lidstaten. Ook de uitspraak in de zaak *Van Gend & Loos* van 5 februari 1963 was van groot belang, omdat daarin werd bepaald dat

het gemeenschapsrecht rechtstreeks voor de nationale rechter ingeroepen kan worden. Andere belangrijke uitspraken hebben betrekking op de bescherming van de rechten van de mens, zoals het arrest van 14 mei 1974 in de zaak *Nold*, waarin het Hof van Justitie verklaarde dat de fundamentele rechten een integrerend deel uitmaken van de algemene rechtsbeginselen waarvan het de eerbiediging verzekert (2.1.2).

B. Specifieke onderwerpen

— Het recht van vestiging: het arrest van 8 april 1976 in de zaak *Royer*, waarin het Hof bevestigde dat een onderdaan van een lidstaat het recht heeft om op het grondgebied van willekeurig welke andere lidstaat te verblijven, onafhankelijk van de vraag of hem door het ontvangende land een verblijfsvergunning is verstrekt.

— Het vrije verkeer van goederen: het arrest van 20 februari 1979 in de zaak *Cassis de Dijon*, waarin het Hof van Justitie bepaalde dat elk product dat in een lidstaat legaal is geproduceerd en in de handel gebracht, in beginsel moet worden toegelaten tot de markt van elke andere lidstaat.

— De externe bevoegdheid van de Gemeenschap: het arrest van 31 maart 1971 in de zaak *Commissie/Raad* (*AETR-arrest*), waarin het Hof vaststelde dat de Gemeenschap de bevoegdheid heeft internationale overeenkomsten te sluiten op terreinen die onder het toepassingsgebied van de communautaire wetgeving vallen.

— Recente arresten waarin het Hof bepaalt dat lidstaten die richtlijnen niet of niet tijdig in nationaal recht omzetten, schadevergoeding moeten betalen.

— Diverse arresten met betrekking tot sociale zekerheid en mededinging.

— Arresten inzake schendingen van het Gemeenschapsrecht door de lidstaten; deze arresten zijn van essentieel belang voor de goede werking van de gemeenschappelijke markt.

Een van de voornaamste verdiensten van het Hof van Justitie was de formulering van het uitgangspunt dat de Verdragen niet star moeten worden uitgelegd, maar moeten worden bezien in het licht van de stand van de integratie en van de doelstellingen van de Verdragen zelf. Dit beginsel heeft het mogelijk gemaakt wetgeving uit te vaardigen op enkele terreinen waarvoor in de Verdragen geen specifieke bepalingen zijn opgenomen, zoals de strijd tegen aantasting van het milieu (zo heeft het Hof van Justitie in het arrest van 13 september 2005 (zaak C-176/03) bepaald dat het de Europese Unie is toegestaan maatregelen te nemen die verband houden met het strafrecht, indien dit "noodzakelijk" is om doelstellingen op het gebied van milieubescherming te bereiken).

HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG

(1.3.9.)

A. Bevoegdheden van het Gerecht van eerste aanleg (artikel 256)

Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd om in eerste aanleg kennis te nemen van beroepen op de volgende terreinen, tenzij het beroep wordt ingesteld door een lidstaat, een EU-instelling of de Europese Centrale Bank, in welk geval alleen het Hof van Justitie bevoegd is (artikel 51 van het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie ("het statuut")):

— beroepen tot nietigverklaring of beroepen wegens nalaten, ingesteld tegen de instellingen (artikelen 263 en 265);

— beroepen tot vergoeding van schade die door de instellingen is veroorzaakt (artikel 268); beroep inzake door of namens de Unie gesloten publiekrechtelijke dan wel privaatrechtelijke overeenkomsten (artikel 272).

Via het Statuut kan de bevoegdheid van het Gerecht van eerste aanleg tot andere terreinen worden uitgebreid.

Tegen de uitspraken van het Gerecht van eerste aanleg staat beroep open bij het Hof van Justitie, echter uitsluitend voor zover het rechtsvragen betreft.

B. Bevoegdheden in eerste en laatste aanleg

Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd prejudiciële beslissingen te nemen (art. 267) inzake de in het statuut genoemde aangelegenheden. Deze beslissingen kunnen bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er "een ernstig risico bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast". De heroverwegingsprocedure heeft geen schorsende werking.

Wanneer de uitspraak van het Hof van Justitie gevolgen kan hebben voor de beslissing in de procedure waarop het arrest van het Gerecht van eerste aanleg betrekking had, is er geen sprake van een beroep "in het belang van de wet":

— in geval van heroverweging van beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg inzake beslissingen van gespecialiseerde rechtbanken (zie hieronder) verwijst het Hof van Justitie de zaak terug naar het Gerecht van eerste aanleg, dat gebonden is aan de beslissing van het Hof over de rechtsvragen. Wanneer echter de beslissing in de zaak, gelet op het resultaat van de heroverweging, gebaseerd is op dezelfde feiten als de feiten die ter kennis van het Gerecht van eerste aanleg waren gebracht, oordeelt het Hof van Justitie zelf over de zaak; wanneer het Hof van Justitie bij heroverweging van uitspraken van het Gerecht van eerste aanleg over prejudiciële vragen van oordeel is dat er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het EU-recht wordt aangetast, komt de beslissing van het Hof in de plaats van die van het Gerecht (artikel 256; artikel 62 van het statuut).

C. Vatbaarheid voor beroep

Tegen beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg kan binnen twee maanden een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie.

HET GERECHT VOOR AMBTENARENZAKEN VAN DE EUROPESE UNIE

(1.3.9.)

Om het Gerecht van eerste aanleg te ontlasten, voorziet artikel 257 VWEU in de mogelijkheid tot het instellen van gespecialiseerde rechtbanken die in eerste aanleg kennis nemen van bepaalde categorieën van beroepen "in specifieke aangelegenheden". Overeenkomstig deze bepaling is bij Besluit 2004/752/EG, Euratom van de Raad van 2 november 2004 een Gerecht voor ambtenarenzaken van de Europese Unie ingesteld, toegevoegd aan het Gerecht van eerste aanleg. Krachtens artikel 270 VWEU is het Gerecht voor ambtenarenzaken bevoegd om kennis te nemen van geschillen tussen de Europese Unie en haar personeelsleden. Het gaat om ongeveer 120 zaken per jaar op een personeelsbestand van ongeveer 35 000 personen. Deze geschillen betreffen niet alleen de arbeidsverhoudingen als zodanig (bezoldiging, loopbaanverloop, aanwerving, tuchtmaatregelen, enz.), maar ook de socialezekerheidsregelingen (ziekte, ouderdom, invaliditeit, arbeidsongevallen, enz.).

Het Gerecht voor ambtenarenzaken is ook bevoegd voor de geschillen tussen organen en instanties en hun personeelsleden ten aanzien waarvan het Hof van Justitie van de Europese Unie bevoegd is verklaard (bijvoorbeeld geschillen tussen Europol, het Bureau voor harmonisatie binnen de interne markt (BHIM) of de Europese Investeringsbank en hun personeelsleden).

Het kan evenwel geen kennis nemen van geschillen tussen nationale overheidsinstanties en hun personeelsleden.

Tegen beslissingen van het Gerecht voor ambtenarenzaken kan binnen twee maanden een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Gerecht van eerste aanleg.

Udo Bux
04/2014